

5.13. BỆNH HẮC VÕNG MẠC TRUNG TÂM THANH DỊCH

1. Đại cương:

Bệnh hắc võng mạc trung tâm thanh dịch là tình trạng tụ dịch dưới võng mạc vùng hoàng điểm gây giảm thị lực đáng kể, diễn tiến dai dẳng, hay tái phát gây khó khăn trong điều trị, tiên lượng.

2. Triệu chứng lâm sàng

2.1 Cơ năng:

- Giảm thị lực
- Nhìn hình biến đổi kích thước, hình cong, méo mó
- Biến đổi màu sắc
- Tuổi từ 30-50, nam gặp nhiều hơn nữ

2.2 Thực thể:

- Soi đáy mắt: hoàng điểm mất ánh trung tâm, bong võng mạc thanh dịch khu trú vùng hoàng điểm, không kèm xuất huyết hay xuất tiết võng mạc
- Có thể kèm bong biểu mô sắc tố, lắng đọng fibrin dưới võng mạc, thay đổi biểu mô sắc tố ở vùng bong thanh dịch cũ.

3. Nguyên nhân:

- Không rõ nguyên nhân
- Yếu tố nguy cơ: tăng nồng độ cortisol trong máu
 - + Nội sinh: cơ địa dễ xúc cảm, stress, u tuyến thượng thận
 - + Ngoại sinh: dùng corticoid kéo dài (kể cả dùng tại chỗ dạng xịt mũi họng và nhỏ mắt)

4. Chẩn đoán phân biệt

- Thoái hóa hoàng điểm tuổi già
- Optic pit
- Bong võng mạc
- Bong biểu mô sắc tố
- Các bệnh lý khác: u hắc mạc, bệnh lý võng mạc tăng huyết áp, bong hắc mạc, viêm hắc mạc, viêm củng mạc sau, bệnh lý võng mạc do suy thận mạn.

5. Cận lâm sàng

- Chụp OCT giúp chẩn đoán, theo dõi kết quả điều trị
- Chụp mạch huỳnh quang:
 - + Nếu chưa xác định chẩn đoán
 - + Chẩn đoán phân biệt với tân mạch hắc mạc
 - + Xác định vị trí rò dịch khi chỉ định điều trị quang đông võng mạc
 - + Xác định tân mạch hắc mạc thứ phát

- Trường hợp mạn tính hoặc tái phát nhiều lần, có thể tầm soát nồng độ cortisol máu và chức năng thận.

6. Điều trị : Điều trị ngoại trú tất cả các trường hợp

6.1. Điều trị nội khoa

- Đa số tự hồi phục
- Hạn chế sử dụng các thuốc có chứa corticoid (toàn thân và tại chỗ)
- Tiên lượng kém: bong thanh dịch đa ổ, kéo dài hoặc tái phát nhiều lần
- Thuốc nhỏ hoặc thuốc uống ức chế men carbonic anhydrate: Có thể giúp phục hồi thị lực nhanh hơn nhưng không thay đổi thị lực cuối cùng và tỷ lệ tái phát

6.2 Quang đông võng mạc:

- Chỉ định: có điểm rò dịch ngoài vùng hoàng điểm trên chụp mạch huỳnh quang
 - + Bong võng mạc thanh dịch kéo dài nhiều tháng
 - + Bong võng mạc thanh dịch tái phát nhiều lần
 - + Bong võng mạc thanh dịch ở mắt còn lại
 - + Thị lực giảm dưới 5/10 hoặc bệnh nhân cần bảo tồn thị lực
- Phương pháp: vùng laser ở vị trí rò dịch trên chụp mạch huỳnh quang, năng lượng laser thấp.

7. Theo dõi

- Kiểm tra, theo dõi cho bệnh nhân 6 - 8 tuần đến khi bệnh thoái lui
- Nếu có điều trị laser: tái khám lại sau 2 tuần laser

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. The Wills Eye Manual: Office and Emergency Room Diagnosis and Treatment of Eye Disease, 5th Edition
2. Albert & Jakobiec's Principles & Practice of Ophthalmology, 3rd Edition